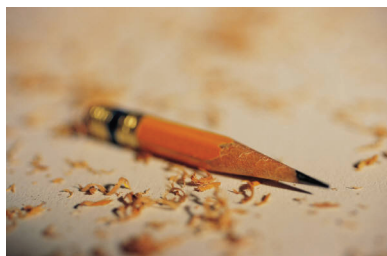

MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO – POMORSKIM W 2008 ROKU

PODSTAWY MONITORINGU – WPROWADZENIE

Prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest, na mocy ustawy¹ o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy. Monitoring zawodów jest prowadzony na trzech poziomach terytorialnych: powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

Celem prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest **bieżąca koordynacja szkoleń bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego zgodnego z potrzebami rynku pracy.**

Zakres tematyczny monitoringu dotyczy zawodów i specjalności określonych w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb Rynku Pracy. Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem obydwu aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Powyższe kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w grupy elementarne, a te z kolei w szersze grupy średnie, duże i wielkie. Przedstawiana informacja dotyczy grup wielkich (1 – cyfrowy kod zawodów) oraz konkretnych zawodów i specjalności (6 – cyfrowy kod zawodów)².

Monitoring uwzględnia również strukturę bezrobotnych oraz zgłaszanych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD z 2004 r.).

CHARAKTERYSTYKA RYNKU PRACY

W końcu 2008 r. na terenie województwa kujawsko – pomorskiego zarejestrowanych pozostawało 192,2 tys. podmiotów gospodarczych (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwo rolne). W porównaniu z końcem 2007 r. liczba podmiotów w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON nieznacznie wzrosła (o 1,9%).

W rozwoju gospodarczym województwa dominującą rolę odgrywają małe i średnie przedsiębiorstwa. W grud-

¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r., Dz. U. z 2008 r. nr 69, poz. 415 z późn. zm.

² Elektroniczna wersja klasyfikacji zawodów dostępna jest na stronie: www.stat.gov.pl w zakładce Klasyfikacja zawodów

niu 2008 r. podmioty o liczbie pracujących do 9 osób stanowiły 95,0% zawartości rejestru, podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób – 4,0%. Podmioty o liczbie pracujących powyżej 49 osób to 1,0% ogółu.

Tabela 1. Podmioty Gospodarki Narodowej w województwie kujawsko – pomorskim według sektorów. Stan w końcu roku

Podmioty Gospodarki Narodowej	2007		2008	
	liczba	%	liczba	%
ogółem	188 531	100,0	192 182	100,0
sektor publiczny	6 399	3,4	5 773	3,0
sektor prywatny	182 132	96,6	186 409	97,0

Źródło: Biuletyn Statystyczny Województwa Kujawsko – Pomorskiego, IV kwartał 2008 r. – Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Zgodnie z rejestrem REGON przeważająca część podmiotów gospodarczych zlokalizowana była na terenach miejskich. W ciągu roku liczba podmiotów gospodarczych usytuowanych w miastach wzrosła o 1,0%, zaś na wsi zwiększyła się o 4,7%. W rezultacie w końcu badanego okresu w miastach zlokalizowanych było 73,7% ogółu podmiotów w województwie. W czterech miastach na prawach powiatu (Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń i Włocławek) usytuowanych było 48,7% ogółu podmiotów gospodarczych, w tym w samej Bydgoszczy 23,5%.

Rozpatrując rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej oraz wielkość podmiotu, w zależności od liczby pracujących zaobserwowano, że najwięcej podmiotów gospodarczych:

- do 9 pracujących było w sekcji handel i naprawy (60,0 tys.),
- od 10 do 49 pracujących było w sekcji przetwórstwo przemysłowe (1,7 tys.),
- powyżej 50 pracujących było również w sekcji przetwórstwo przemysłowe (0,6 tys. podmiotów)³.

W 2008 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 234,2 tys. osób. Oznacza to, wzrost w skali roku o 5,0%. Zdecydowana większość zatrudniona była w sektorze prywatnym (210,3 tys. osób), którego udział w ogólnej liczbie zatrudnionych zwiększył się w ciągu roku o 2,3 pkt. proc. i osiągnął poziom 89,8%.

Spośród sekcji sektora przedsiębiorstw w 2008 r., największy roczny wzrost zatrudnienia odnotowano w sekcjach: handel i naprawy (o 10,9%), budownictwo (o 9,9%), obsługa nieruchomości i firm (8,8%) oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność (8,2%). Przeciętny poziom zatrudnienia zwiększył się również w hotelach i restauracjach – o 7,8%, w przetwórstwie przemysłowym – o 2,3 %. W analizowanym okresie redukcja zatrudnienia nastąpiła jedynie w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę – spadek o 4,5%⁴.

³ Podmioty Gospodarki Narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie kujawsko – pomorskim w 2008 r., Urząd Statystyczny w Bydgoszczy.

⁴ Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa kujawsko – pomorskiego za grudzień 2008 r., Urząd Statystyczny w Bydgoszczy.

Tabela 2. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko – pomorskim. Stan w końcu roku

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	2007		2008	
	liczba	%	liczba	%
ogółem	225 169	100,0	231 682	100,0
w tym w sekcjach:				
przetwórstwo przemysłowe	128 347	57,0	127 020	54,8
handel i naprawy	38 673	17,2	43 183	18,6
obsługa nieruchomości i firm	18 726	8,3	20 032	8,6
budownictwo	16 514	7,3	17 577	7,6
transport, gospodarka magazynowa i łączność	7 491	3,3	8 167	3,5
hotele i restauracje	2 344	1,0	2 628	1,1

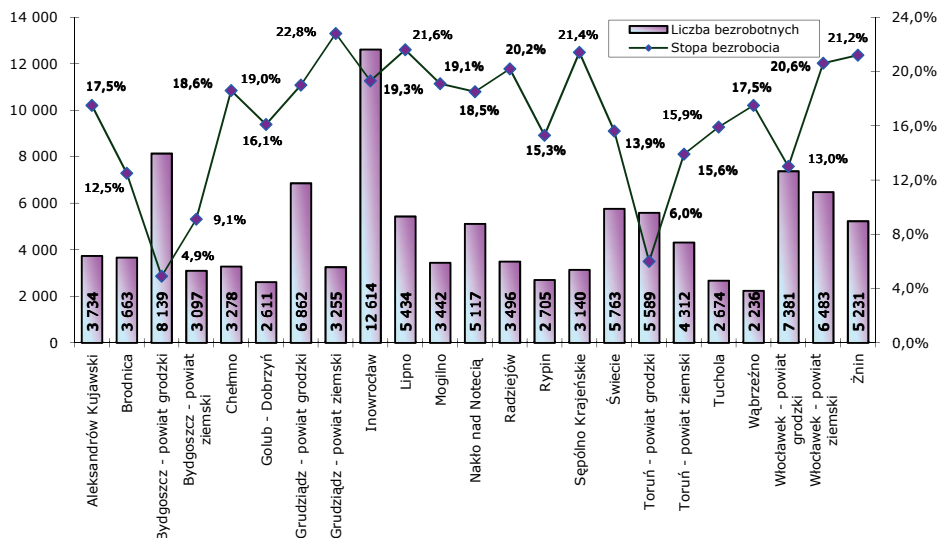
Źródło: Biuletyn Statystyczny Województwa Kujawsko – Pomorskiego, IV kwartał 2008 r. – Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

W grudniu 2008 r. **stopa bezrobocia rejestrowanego** (charakteryzująca udział bezrobotnych w liczbie osób aktywnych zawodowo) dla województwa wynosiła **13,4%**, co pod względem najwyższej stopy bezrobocia lokowało nasz region, na trzecim miejscu w kraju (ex aequo z województwem zachodniopomorskim). W ciągu roku wojewódzka stopa bezrobocia zmniejszyła się o 1,5 pkt. proc. (w kraju spadek ten wyniósł 1,7 pkt. proc.)

W dniu 31 grudnia 2008 r. w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko – pomorskiego zarejestrowanych pozostawało **110.256 bezrobotnych**. Pod względem największej liczby bezrobotnych lokowało to nasz region, podobnie jak przed rokiem, na piątym miejscu w kraju.

W porównaniu z końcem grudnia 2007 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 12.987 osób, to jest o 10,5% (w 2007 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 23,0%). W skali całego kraju, w 2008 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 15,6% (rok wcześniej 24,4%). W ciągu roku, w większości powiatów (21 z 23), liczba bezrobotnych zmniejszyła się. Największy procentowy spadek liczby bezrobotnych zaobserwowano w powiatach: *rypińskim* (23,4%) oraz *Bydgoszczy* (21,1%). Wzrost liczby zarejestrowanych nastąpił w powiatach: *chełmińskim* (9,1%) i *radziejowskim* (2,4%).

Wykres 1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w grudniu 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy i danych GUS odnośnie stopy bezrobocia rejestrowanego.

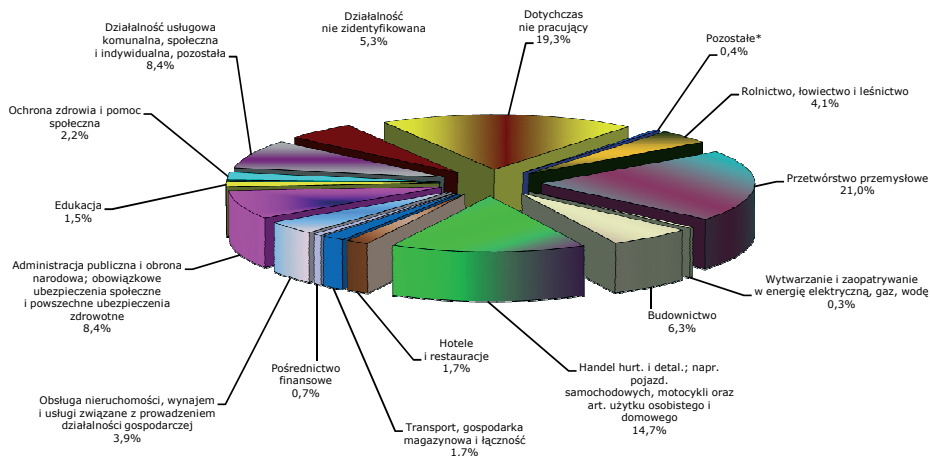
BEZROBOTNI WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI OSTATNIEGO MIEJSCA PRACY DO SEKCJI PKD

Zgodnie ze stanem w dniu 31 grudnia 2008 r. w ewidencji powiatowych urzędów pracy pozostawało 88.959 bezrobotnych poprzednio pracujących i 21.297 osób dotychczas niepracujących, co stanowiło odpowiednio 80,7% i 19,3% ogółu bezrobotnych (rok wcześniej udziały te wynosiły odpowiednio 79,9% i 20,1%). W poszczególnych powiatach województwa udział osób dotychczas niepracujących wahał się od 11,7% w Bydgoszczy i 12,3% w Toruniu do 34,9% w powiecie radziejowskim i 31,1% w powiecie lipnowskim.

Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy najczęściej pochodzili z sekcji: **przetwórstwo przemysłowe** (23.110 osób), **handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego** (16.253 osoby).

Wykres 2. Bezrobotni według przynależności ostatniego miejsca pracy do sekcji PKD

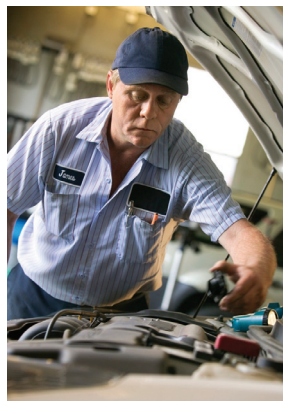
*Do pozostałych sekcji PKD należą: górnictwo, rybactwo, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz organizacje i zespoły eksterytorialne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 2 – Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy, załącznik do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG ZAWODÓW

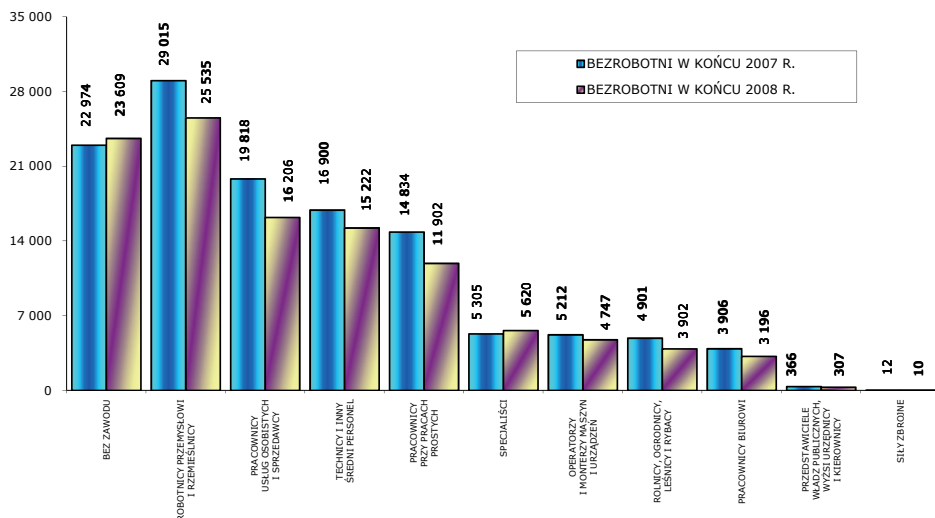
W statystyce rynku pracy bezrobotni poprzednio pracujący klasyfikowani są według zawodu wykonywanego w ostatnim miejscu pracy a osoby dotychczas niepracujące zgodnie z zawodem wyuczonym (potwierdzonym świadectwem lub dyplomem kształcenia szkolnego bądź kursowego).

Oddzielną grupę stanowią osoby **bez zawodu**. Grupa ta obejmuje osoby, które nie posiadają świadectwa (dyplomu) ukończenia kształcenia szkolnego lub kursowego i nie dysponują udokumentowaną ciągłością pracy (w okresie minimum 1 roku) w jednym zawodzie. Tylko osoby spełniające jednocześnie oba warunki powinny być klasyfikowane jako osoby bez zawodu.

W końcu analizowanego okresu w rejestrach bezrobotnych pozostawało 86.647 bezrobotnych posiadających zawód (78,6% ogółu bezrobotnych). Najczęściej były to osoby legitymujące się zawodami należącymi do następujących grup wielkich: **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy usług osobistych i sprzedawcy, technicy i inny średni personel oraz pracownicy przy pracach prostych.**

Wykres 3. Bezrobotni w wielkich grupach zawodowych w końcu 2007 r. i 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 – Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności, załącznik do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

W końcu 2008 r., w porównaniu do tego samego okresu roku wcześniejszego, w większości wielkich grup zawodowych można zaobserwować spadek liczby bezrobotnych. Wzrost liczby zarejestrowanych nastąpił jedynie w grupie **specjalistów** (o 315 osób tj. 5,9%). Spowodowało to wzrost udziału tej grupy w ogóle bezrobotnych – o 0,8 pkt. proc. (z 4,3% do 5,1%). W ciągu roku zwiększyła się także liczba bezrobotnych **bez zawodu** (o 635 osób tj. 2,8%). Wynikiem tego był wzrost udziału bezrobotnych bez zawodu w ogóle bezrobotnych o 2,8 pkt. proc. (z 18,6% do 21,4%).

W końcu grudnia 2008 r., w zależności od poziomu wykształcenia najwięcej osób bezrobotnych reprezentowało następujące profesje:

- **wykształcenie wyższe:**
 - *ekonomista* (471 zarejestrowanych)
 - *pedagog* (430 zarejestrowanych),
 - *specjalista administracji publicznej* (349 zarejestrowanych),
 - *specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)* (276 zarejestrowanych),
- **wykształcenie średnie:**
 - *sprzedawca* (9.897 zarejestrowanych),
 - *asystent ekonomiczny* (3.522 zarejestrowanych),
 - *kucharz* (2.370 zarejestrowanych),
 - *technik mechanik* (1.304 zarejestrowanych),

- *technik rolnik* (1.215 zarejestrowanych),
- *pracownik biurowy* (1.199 zarejestrowanych),
- **wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe:**
- *ślusarz* (2.868 zarejestrowanych),
- *krawiec* (2.603 zarejestrowanych),
- *robotnik gospodarczy* (2.332 zarejestrowanych),
- *robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym* (1.746 zarejestrowanych),
- *murarz* (1.606 zarejestrowanych),
- *sprzątaczką* (1.600 zarejestrowanych),
- *szwaczka* (1.567 zarejestrowanych),
- *robotnik budowlany* (1.388 zarejestrowanych),
- *rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej* (1.059 zarejestrowanych).

W porównaniu z końcem grudnia'07 spadek liczby bezrobotnych nastąpił w większości przedstawionych zawodów. W porównaniu z rokiem wcześniejszym liczba zarejestrowanych wzrosła w zawodach: pedagog, specjalista administracji publicznej oraz specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży).

Dużym problemem osób bezrobotnych jest długi czas pozostawania poza zatrudnieniem. W końcu 2008 r. osoby poprzednio pracujące pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowiły 27,8% ogółu bezrobotnych (30.634 osoby). Długookresowe bezrobocie najczęściej dotyczy zawodów, w których pozostaje największa liczba bezrobotnych ogółem. Ogólnie długotrwałe bezrobocie najrzadziej dotyczy zawodów należących do grup wielkich specjalistów oraz techników i innego średniego personelu, czyli profesji wymagających najwyższych kwalifikacji zawodowych. **Osoby z wykształceniem średnim i wyższym generalnie krócej pozostają w ewidencji bezrobotnych.**

Osoby pozostający w rejestrach bezrobotnych ponad 12 miesięcy są zagrożone procesem marginalizacji i wykluczenia społecznego. Osoby takie tracą umiejętności potrzebne na rynku pracy. Z czasem nie tylko nie potrafią zabiegać o pracę, ale równie często nie są w stanie jej utrzymać. Dodatkowo dezaktualizacji ulegają umiejętności niezbędne do wykonywania posiadanego, przez te osoby, zawodu. Związane jest to najczęściej z długą przerwą w wykonywaniu zawodu, brakiem odpowiednich uprawnień i świadectw kwalifikacyjnych oraz, coraz częściej, z brakiem doświadczenia. Z drugiej strony także pracodawcy nie są zainteresowani pozyskiwaniem pracowników z tak długim okresem pozostawania bez pracy.

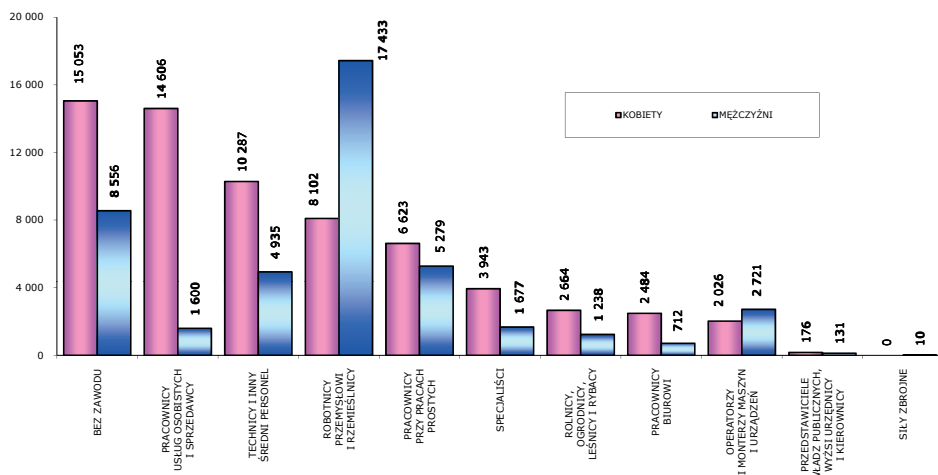
BEZROBOTNI WEDŁUG PŁCI I ZAWODÓW

Wśród bezrobotnych dominują kobiety. W końcu grudnia 2008 r. w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko – pomorskiego pozostawały 65.964 bezrobotne kobiety i 44.292 bezrobotnych mężczyzn, co stanowiło odpowiednio 59,8% i 40,2% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu z końcem roku wcześniejszego populacja kobiet pozostających bez pracy zmniejszyła się o 10.103 osoby (13,3%). Spowodowało to spadek udziału kobiet w ogóle bezrobotnych o 1,9 pkt. proc. W tym samym czasie liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 2.884 osoby tj. 6,1%. W poszczególnych powiatach udział kobiet w ogóle bezrobotnych wahał się od 53,1% w powiecie radziejowskim (przed rokiem także 53,1%) do 68,6% w powiecie mogileńskim (rok wcześniej 69,2%) i 67,6% w powiecie żnińskim (przed rokiem 67,3%).

Zawód wyuczony lub wykonywany miało 77,2% bezrobotnych kobiet i 80,7% bezrobotnych mężczyzn. Strukturę zawodową bezrobotnych, według płci, na poziomie wielkich grup zawodowych prezentuje wykres 4.

Wykres 4. Bezrobotni według płci w wielkich grupach zawodowych w końcu 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 – Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności, załącznik do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

Jak można zauważyć struktura zawodowa bezrobotnych zdecydowanie różni się w zależności od płci. Kobiety to przede wszystkim pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (co piąta zarejestrowana posiada zawód sprzedawcy). Struktura zawodowa mężczyzn jest bardziej zróżnicowana, nie ma tu jednego dominującego zawodu jak w przypadku kobiet. Ponadto mężczyźni to dużo częściej osoby z zawodami związanymi z budownictwem oraz naprawą i obsługą maszyn.

Struktura zawodowa kobiet może powodować, iż kobiety znacznie dłużej od mężczyzn pozostają w rejestrach bezrobotnych. Wśród osób pozostających w ewidencji powiatowych urzędów pracy powyżej 12 miesięcy kobiety stanowią, aż 71,2%.

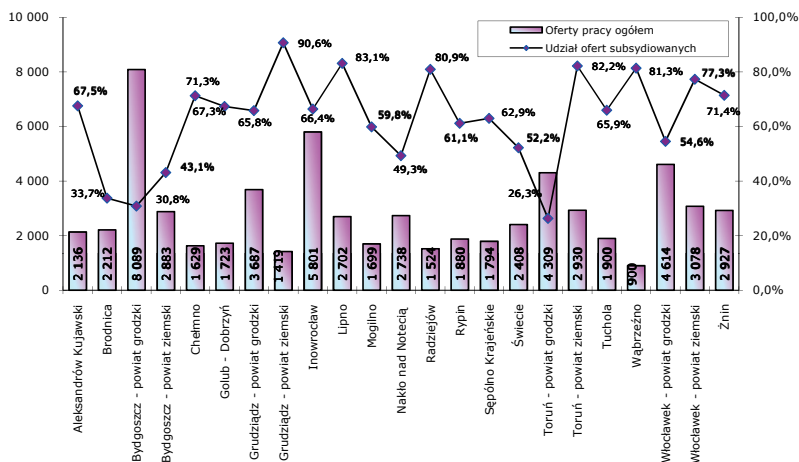
Bezrobotne kobiety to także, znacznie częściej niż mężczyźni osoby dotychczas niepracujące. W analizowanym okresie w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 15.227 dotychczas niepracujących kobiet (stanowiło to 23,1% bezrobotnych kobiet) oraz 6.070 dotychczas niepracujących mężczyzn (13,7% bezrobotnych mężczyzn).

OFERTY PRACY ZGŁOSZONE DO POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY W 2008 R.

W 2008 r. do powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko – pomorskiego wpłynęły **64.982 oferty zatrudnienia**⁵ (w porównaniu z rokiem poprzednim było to 14.946–18,7% ofert mniej). Podobnie jak w latach wcześniejszych przeważająca część ofert pochodziła z zakładów usytuowanych w miastach (70,9%). Z sektora publicznego zgłoszono 22.681 ofert, co stanowiło 34,9% ogółu. Spośród zgłoszonych ofert ponad połowa (58,0%) dotyczyła zatrudnienia subsydiowanego (formy zatrudnienia, za które w całości lub częściowo dokonywany jest pracodawcy zwrot kosztów zatrudnienia bezrobotnego). W 2008 r. zgłoszono 37.693 takie oferty. Spośród nich 11.430 ofert dotyczyło stażu, 6.260 to miejsca przygotowania zawodowego w miejscu pracy, a 6.006 to propozycje prac społecznie użytecznych.

Wykres 5. Oferty pracy zgłoszone w 2008 r.

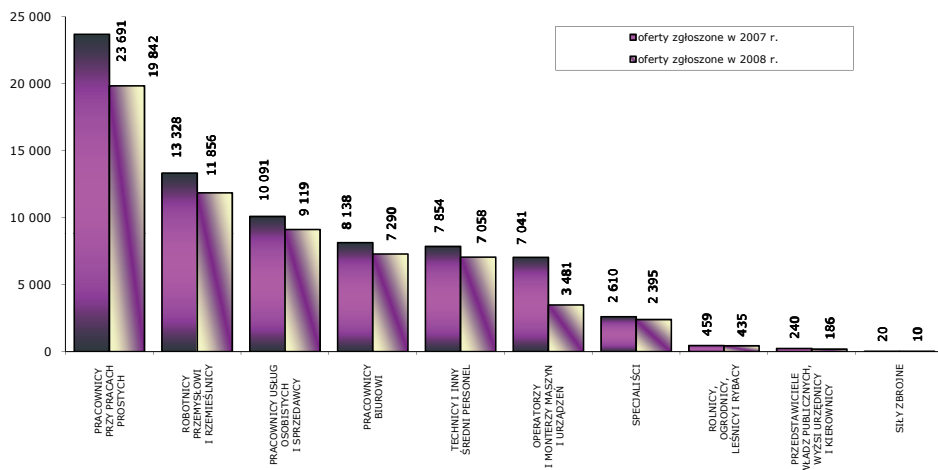

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

⁵ Zgodnie z objaśnieniami do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy ofertami pracy są zgłoszone przez pracodawców wolne miejsca zatrudnienia jak i miejsca przygotowania zawodowego na stanowisku pracy oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych i stażu, a także w ramach umów zlecenia i umów o dzieło.

Wysoki udział ofert subsydiowanych sprawia, iż znaczna część rejestrowanego przez powiatowe urzędy pracy popytu na pracę ma charakter tymczasowy i kształtowany jest przez aktywne programy rynku pracy, mające na celu łagodzenie skutków bezrobocia. Dodatkowo powoduje to, iż zgłaszane oferty pracy przeznaczone są najczęściej dla osób o niskich kwalifikacjach zawodowych.

Wykres 6. Oferty pracy w wielkich grupach zawodowych w 2007 i 2008 r.⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 – Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności, załącznik do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

Pracownicy o wysokich kwalifikacjach zawodowych rzadko poszukiwani są za pośrednictwem publicznych służb zatrudnienia. Do grupy wymagającej najwyższych kwalifikacji zawodowych – specjalistów skierowanych było tylko 3,9% wszystkich zgłoszonych ofert.

W 2008 r., w zależności od poziomu wykształcenia, zgłaszane do powiatowych urzędów pracy oferty najczęściej przeznaczone były dla osób z zawodami:

- **wykształcenie wyższe:**
 - *specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)* (191 ofert),
 - *nauczyciel przedszkola* (177 ofert),
 - *wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych* (144 oferty),
 - *nauczyciel języka obcego* (124 oferty),
- **wykształcenie średnie:**
 - *sprzedawca* (5.334 oferty),

⁶ Dane te dotyczą ofert wykazanych w załączniku 3 – Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności (61.672 oferty), tzn. liczba zgłoszonych ofert pracy wykazana w sprawozdaniu MPiPS-01 o rynku pracy (64.982 oferty) została pomniejszona o oferty anulowane przez pracodawców.

- *pracownik biurowy* (4.277 ofert),
- *pracownik administracyjny* (2.766 ofert),
- *magazynier* (1.089 ofert),
- **wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe:**
- *robotnik gospodarczy* (10.822 oferty),
- *pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle* (1.481 ofert),
- *robotnik budowlany* (1.380 ofert),
- *sprzątacza* (1.123 oferty),
- *szwaczka* (987 ofert),
- *murarz* (940 ofert).

W niektórych zawodach można zaobserwować duży napływ zarówno ofert pracy jak i bezrobotnych. Dotyczy to w szczególności zawodów, do wykonywania których nie są wymagane wysokie kwalifikacje zawodowe. Taka sytuacja może świadczyć o dużej rotacji pracowników w tych profesjach.

W trakcie roku wśród zawodów, w których liczba zgłoszonych ofert pracy wzrosła (o co najmniej 90 ofert) największą dynamikę wzrostu zaobserwowano w zawodach:

- *spawacz ręczny gazowy* – 571 ofert (rok wcześniej 259 ofert),
- *cieśla* – 351 ofert (rok wcześniej 245 ofert),
- *zbrojarz* – 309 ofert (rok wcześniej 111 ofert),
- *mechanik pojazdów samochodowych* – 256 ofert (114 ofert),
- *zamiatacz* – 181 ofert (rok wcześniej 23 oferty),
- *betoniarz* – 160 ofert (rok wcześniej 69 ofert),
- *montażysta reprodukcji* – 94 oferty (rok wcześniej 2 oferty).

W porównaniu z rokiem wcześniejszym, nastąpił znaczny spadek ofert w zawodach: monter sprzętu radiowego i telewizyjnego (o 2.373 oferty mniej niż w 2007 r.) oraz pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle (o 731 ofert mniej niż w 2007 r.). Spadek ten jest wynikiem ograniczenia rekrutacji przez firmy z Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE) w Łysomicach (powiat toruński). Powstanie podstrefy PSSE ściśle związane było z inwestycją koncernu SHARP, który produkuje nowoczesne moduły ciekłokrystaliczne LCD.

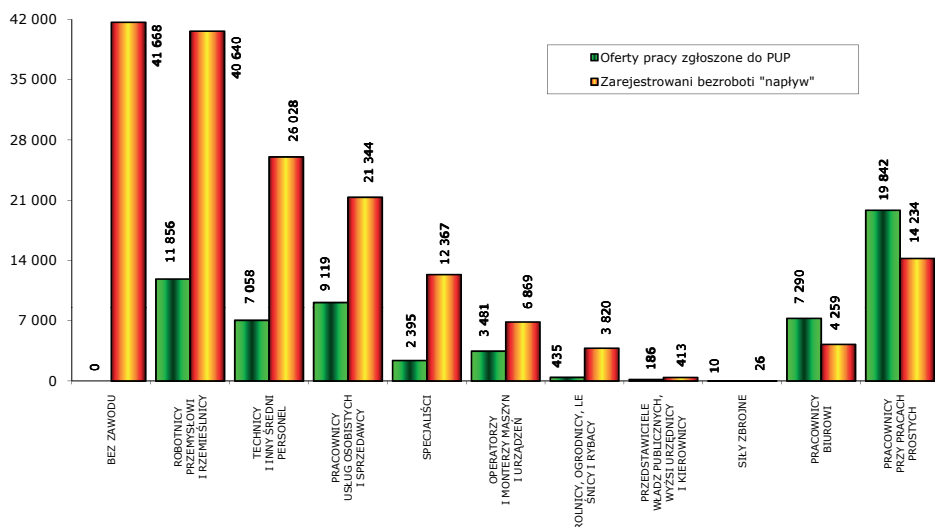
Zgłoszone do pup województwa kujawsko – pomorskiego oferty pracy (wyłączając oferty anulowane) pochodziły głównie od pracodawców prowadzących działalność w zakresie: administracji publicznej i obrony narodowej; obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i powszechnych ubezpieczeń zdrowotnych – 15.357 ofert (24,9%). Należy jednak wspomnieć, iż zgodnie z sugestiami powiatowych urzędów pracy, są to najczęściej oferty dotyczące zatrudnienia subsydiowanego (staży, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych). Znaczna liczba ofert pocho-

dziła również z sekcji handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego – 10.642 oferty pracy (17,3%) oraz przetwórstwo przemysłowe – 9.933 propozycje zatrudnienia (16,1%).

ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE W 2008 ROKU

W 2008 r. do powiatowych urzędów pracy zgłoszono 61.672 oferty pracy (wyłączając oferty anulowane), w tym samym czasie do rejestrów bezrobotnych napłynęło 171.668 osób, tak więc na 1 ofertę przypadało prawie 3 noworejestrujących się (rok wcześniej stosunek ten wynosił 1:2).

Wykres 7. Nowe rejestracje bezrobotnych i zgłoszone oferty pracy w wielkich grupach zawodowych w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 – Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności, załącznik do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

Rynek pracy województwa kujawsko – pomorskiego charakteryzuje zdecydowana przewaga zawodów nadwyżkowych. Z 1.506 zawodów, którymi legitymowali się bezrobotni z województwa kujawsko – pomorskiego, 22,1% stanowią zawody deficytowe, 5,0% to zawody zrównoważone, natomiast 72,8% to zawody nadwyżkowe⁷. Rok wcześniej zawody deficytowe stanowiły 23,4%, zawody zrównoważone 4,5% a nadwyżkowe 72,1%⁸.

⁷ Podział na zawody deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe został dokonany na podstawie wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) wyrażonego jako stosunek liczby zgłoszonych ofert pracy, w badanym okresie, w danym zawodzie do liczby zarejestrowanych bezrobotnych, w badanym okresie, w danym zawodzie. Zawody deficytowe to takie, dla których wskaźnik przekracza wartość 1,1; zawody zrównoważone to takie, dla których wartość wskaźnika mieści się w przedziale 0,9 do 1,1; natomiast zawody nadwyżkowe to takie, dla których wskaźnik ma wartość poniżej 0,9.

⁸ Z uwagi na to, że niniejsze opracowanie powstaje na podstawie danych zbiorczych dla całego województwa w poszczególnych powiatach zawody wskazane jako deficytowe mogą mieć charakter nadwyżkowy i odwrotnie.

**Tabela 3. Wybrane zawody deficytowe i zrównoważone
w zależności od poziomu wykształcenia**

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni		Zgłoszone oferty pracy	Wskaźnik intensywności deficytu
		nowe rejestracje	zarejestrowani w końcu okresu		
wyszktałcenie wyższe					
233201	Nauczyciel przedszkola	103	68	177	1,7
235908	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	62	29	144	2,3
241904	Kontroler wewnętrzny	10	6	56	5,6
241307	Specjalista do spraw kadr	14	7	48	3,4
232117	Nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych	12	7	41	3,4
wyszktałcenie średnie					
413103	Magazynier	1 020	579	1 089	1,1
421102	Kasjer handlowy	257	134	494	1,9
343201	Księgowy (samodzielny)	397	377	446	1,1
513102	Opiekunka dziecięca*	195	178	442	2,3
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	301	183	368	1,2
411101	Sekretarka	108	82	355	3,3
wyszktałcenie zasadnicze zawodowe i niższe					
913204	Pomoc kuchenna	385	384	586	1,5
721202	Spawacz ręczny gazowy	236	143	571	2,4
712301	Cieśla*	295	188	351	1,2
712204	Zbrojarz	99	69	309	3,1
743501	Krojczy	123	79	177	1,4
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	119	71	171	1,4
713501	Monter/składacz okien	53	19	152	2,9
913203	Pokojowa (w hotelu)	82	71	142	1,7
713302	Tynkarz	31	19	111	3,6
823205	Operator urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych	117	63	106	0,9
811102	Operator koparek i zwalowarek	38	28	103	2,7
734305	Montażysta reprodukcyjny	10	4	94	9,4

* gwiazdka oznacza, że dany zawód objęty jest kształceniem w systemie szkolnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 – Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności, załącznik do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

Dodatkowo powiatowe urzędy pracy w swoich raportach wskazywały, iż pracodawcy mają problemy z pozyskaniem pracowników w następujących zawodach/branżach:

- *budownictwo* (w szczególności chodzi tu o osoby z zawodami: cieśla, inżynier budownictwa, inżynier budownictwa dróg, glazurnik, tynkarz),
- *przemysł* (w szczególności chodzi tu o osoby z zawodami: operator maszyn do obróbki skrawaniem, spawacz ręczny łukiem elektrycznym, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym),
- *rolnictwo* (w szczególności chodzi tu o osoby z zawodem kombajnista),
- *kierowca kategorii C+E*,
- *specjaliści z zakresu: prawa, kadr, obrotu nieruchomościami, finansów, księgowości oraz zamówień publicznych.*

Na terenie województwa spośród 1.097 zawodów nadwyżkowych w końcu 2008 r., w zależności od poziomu wykształcenia, najwięcej zarejestrowanych pozostawało w zawodach zaprezentowanych w tabeli nr 4.

Tabela 4. Wybrane zawody nadwyżkowe w zależności od poziomu wykształcenia

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni		Zgłoszone oferty pracy	Wskaźnik intensywności deficytu
		nowe rejestracje	zarejestrowani w końcu okresu		
wykształcenie wyższe					
241102	Ekonomista	928	471	60	0,1
244104	Pedagog	1 082	430	22	0,0
247901	Specjalista administracji publicznej	865	349	30	0,0
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	632	276	191	0,3
224101	Pielęgniarka**	285	252	83	0,3
241915	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	468	180	22	0,0
244204	Politolog	328	135	0	0,0
222105	Inżynier rolnictwa	235	110	9	0,0
222108	Specjalista ochrony środowiska	327	105	20	0,1

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni		Zgłoszone oferty pracy	Wskaźnik intensywności deficytu
		nowe rejestracje	zarejestrowani w końcu okresu		
wykształcenie średnie					
522107	Sprzedawca*	12 502	9 897	5 334	0,4
341902	Asystent ekonomiczny* (zawód szkolny: Technik ekonomista)	5 510	3 522	87	0,0
512201	Kucharz*	2 986	2 370	769	0,3
311502	Technik mechanik*	2 849	1 304	60	0,0
321208	Technik rolnik*	1 542	1 215	10	0,0
341501	Handlowiec* (zawód szkolny: Technik handlowiec)	1 516	830	257	0,2
514102	Fryzjer* (zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich)	1 282	823	438	0,3
512302	Kelner*	907	720	559	0,6
321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	1 302	719	0	0,0
512202	Kucharz małej gastronomii*	1 261	680	52	0,0
311204	Technik budownictwa*	846	507	58	0,1
wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe					
722204	Ślusarz*	4 807	2 868	684	0,1
743304	Krawiec*	2 952	2 603	111	0,0
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	1 948	1 746	533	0,3
712102	Murarz*	2 717	1 606	940	0,3
913207	Sprzątaczk	1 630	1 600	1 123	0,7
743604	Szwaczka	1 814	1 567	987	0,5
931301	Robotnik budowlany	2 048	1 388	1 380	0,7
613101	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej* (zawód szkolny: Rolnik)	1 071	1 059	22	0,0
723105	Mechanik samochodów osobowych	1 828	891	179	0,1
741203	Piekarz*	1 742	840	239	0,1
741201	Cukiernik*	1 272	825	169	0,1
722304	Tokarz	1 289	820	250	0,2

* gwiazdka oznacza, że dany zawód objęty jest kształceniem w systemie szkolnym

** w przypadku zawodu pielęgniarstwa należy przypuszczać, iż znaczna część osób zarejestrowanych, na skutek zbyt długiej przerwy w pracy, utraciła prawo do wykonywania zawodu (42,1% ogółu zarejestrowanych w tym zawodzie to osoby poprzednio pracujące pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 – Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności, załącznik do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy.

Znamiennym wydaje się być fakt, iż zdecydowana większość wymienionych zawodów nadwyżkowych objęta jest kształceniem w systemie szkolnym. Sytuacja ta świadczy o niedopasowaniu kierunków (lub sposobu) kształcenia do wymogów obecnego rynku pracy. W porównaniu z końcem 2007 r. lista wyszczególnionych zawodów praktycznie nie uległa zmianie.

Dodatkowo spośród zawodów nadwyżkowych w 530 przypadkach (48,3% wszystkich zawodów nadwyżkowych) nie zarejestrowano żadnej oferty pracy. Wśród tych profesji, w końcu 2008 r., najwięcej bezrobotnych pozostawało w następujących zawodach:

- technik żywienia i gospodarstwa domowego (719 zarejestrowanych),
- rolnik pracujący na własne potrzeby (350 zarejestrowanych),
- obuwnik przemysłowy (337 zarejestrowanych),
- rolnik upraw mieszanych (152 zarejestrowanych),
- pozostali operatorzy urządzeń do procesów chemicznych i produkcji chemikaliów (143 zarejestrowanych),
- politolog (135 zarejestrowanych),
- technik mechanizacji rolnictwa (90 zarejestrowanych),
- przedsiębiorca (81 zarejestrowanych),
- technik technologii żywności – cukrownictwo (65 zarejestrowanych).

Należy pamiętać, iż niniejsza analiza powstaje na bazie popytu na prace rejestrowanego przez powiatowe urzędy pracy, dlatego katalog zawodów deficytowych i zrównoważonych z pewnością nie jest wyczerpujący. Ze względu na to, iż za pośrednictwem publicznych służb zatrudnienia pracodawcy rzadko poszukują osób z najwyższymi kwalifikacjami zawodowymi największa luka dotyczy zawodów, do wykonywania których niezbędne jest wykształcenie wyższe. Wnioskowanie na temat zawodów deficytowych i nadwyżkowych zaburza także wysoki udział ofert subsydiowanych (59,6%), za które w całości lub częściowo dokonywany jest zwrot kosztów. Sprawia to, iż do katalogu zawodów deficytowych trafiają zawody, w których pracodawcy zgłaszają oferty subsydiowane.

W celu zweryfikowania analizy przewidywanych zawodów deficytowych i nadwyżkowych powiatowe urzędy pracy w styczniu i lutym 2009 roku zrealizowały wywiady kwestionariuszowe z lokalnymi pracodawcami w ramach „Sondażu pracodawców województwa kujawsko – pomorskiego”.

Sondażem objęto 1.132 pracodawców z terenu województwa kujawsko – pomorskiego. Wśród przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu, większość – 59,5% prowadziło działalność w sektorze prywatnym. W ramach sektora publicznego działało 40,5% podmiotów.

Tabela 5. Podmioty biorące udział w badaniu sondażowym pracodawców

Sektor własności	Podmioty	
	liczba	%
publiczny	458	40,5
prywatny	674	59,5
ogółem	1 132	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych, „Sondaż wśród pracodawców województwa kujawsko – pomorskiego” w 2009 r.

Zdecydowana większość przedsiębiorstw biorących udział w badaniu zatrudniała poniżej 250 osób – 86,8% (w tym 20,2% firm zatrudniało mniej niż 50 pracowników, większość z tych firm zatrudniała od 35 do 50 pracowników). W przedziale zatrudnienia od 251 do 500 osób, znalazło się 9,5% pracodawców, natomiast podmioty zatrudniające od 501 do 1.000 pracowników stanowiły 2,7%. Przedsiębiorstwa, w których liczba pracowników przewyższała 1.000 osób stanowiły 0,9% wszystkich podmiotów.

W badaniu zapytano przedsiębiorców o to czy w 2009 r. przewidują zmiany w zatrudnieniu. Ponad połowa pracodawców – 55,9% nie przewidywała zmian w zatrudnieniu. W trakcie przeprowadzania wywiadów (styczeń '09) wielu pracodawców nie wiedziało jak będzie wyglądać sytuacja ich przedsiębiorstwa w najbliższym czasie w związku z niejasną sytuacją na rynku (spowolnienie gospodarcze). Zatrudnienie kolejnych pracowników przewidywało 28,6% pracodawców. Wyłącznie redukcję zatrudnienia przewidywano 10,4% przedsiębiorstw.

Tabela 6. Przewidywane zmiany w zatrudnieniu w 2009 r.

Wyszczególnienie	Podmioty	
	liczba	%
zatrudnienie kolejnych pracowników	324	28,6
zwolnienie pracowników	118	10,4
nie przewiduje zmian w zatrudnieniu	633	55,9
zarówno zatrudnienie jak i zwolnienie pracowników	40	3,5
brak danych	17	1,5
ogółem	1 132	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych, „Sondaż wśród pracodawców województwa kujawsko – pomorskiego” w 2009 r.

Chęć zatrudniania w 2009 r. nowych pracowników zadeklarowały 324 podmioty objęte badaniem. Pracodawcy ci łącznie planowali zatrudnić 2.603 pracowników. Pracodawcy największe zapotrzebowanie zgłaszali na pracowników z grup wielkich:

1. *pracownicy przy pracach prostych* – 920 osób (głównie osoby z zawodami: robotnik gospodarczy, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, robotnik drogowy, robotnik budowlany)

2. *robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy* – 665 osób (głównie osoby z zawodami: szwaczka, malarz budowlany, malarz konstrukcji i wyrobów metalowych, murarz, przetwórcą ryb)
3. *specjaliści* – 275 osób (głównie osoby z zawodami: pielęgniarka, specjalista administracji publicznej, inżynier budowy dróg)
4. *operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń* – 228 osób (głównie osoby z zawodami: kierowca samochodu ciężarowego, operator maszyn urabiających i ładujących, pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów papierniczych).

Wyniki badań sondażowych potwierdziły zapotrzebowanie pracodawców na osoby z zawodami należącymi do grup: pracownicy przy pracach prostych, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń. Różnice można zauważyć jednak w zapotrzebowaniu na osoby z grupy specjalistów. W badaniu sondażowym była to 3 grupa co do wielkości planowanych przyjęć do pracy, wśród zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy ofert pracy specjaliści zajmowali dopiero 7 miejsce.

Przewidywane zwolnienia pracowników w podmiotach biorących udział w sondażu zostały oszacowane na poziomie 1.936 osób, czyli 1,2% zatrudnienia w przedsiębiorstwach.

Największa redukcja planowana była w zawodach:

- *robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym* – 208 osób,
- *ślusarz* – 152 osoby,
- *robotnik gospodarczy* – 140 osób,
- *pracownik biurowy* – 117 osób,
- *zdobnik szkła* – 110 osób.

Zauważyć można, że planowane przyjęcia do pracy jak i zwolnienia z pracy często dotyczą osób z tymi samymi zawodami. Sytuację tą można tłumaczyć sezonowym charakterem prac (np. w zawodach związanych z budownictwem i budową dróg) oraz dużą rotacją pracowników w profesjach wymagających stosunkowo niskich kwalifikacji zawodowych (np. w zawodzie robotnik gospodarczy).

ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

W roku 2007 w województwie kujawsko – pomorskim szkoły ponadgimnazjalne ukończyło 45.987 osób⁹.

Osoby kończące szkoły ponadgimnazjalne w województwie kujawsko – pomorskim najczęściej były absolwentami szkół wyższych (2007 r. było to 18.809 osób). Osoby te głównie zdobywały zawody z zakresu administracji publicznej, pedagogiki, zarządzania i ekonomii.

⁹ Informacje na temat absolwentów roku szkolnego 2007/2008 dostępne będą dopiero w II półroczu 2009 r. dlatego w publikacji wykorzystano dane dotyczące roku szkolnego 2006/2007.

Drugą co do liczebności grupę stanowią osoby kończące licea ogólnokształcące (2007 r. były to 14.344 osoby). W tym samym czasie szkoły policealne i średnie zawodowe ukończyły 7.702 osoby. Absolwenci ci najczęściej legitymowali się następującymi zawodami: asystent ekonomiczny, technik mechanik oraz technik żywienia i gospodarstwa domowego.

W 2007 r. zasadnicze szkoły zawodowe ukończyły 5.132 osoby. Osoby te zdobywały głównie takie zawody jak: kucharz małej gastronomii, sprzedawca i mechanik pojazdów samochodowych¹⁰.

Struktura absolwentów pod względem poziomu wykształcenia zdecydowanie różni się od struktury bezrobotnych według tego samego kryterium. Wśród bezrobotnych większość stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym (w końcu grudnia '08–65,8%). Niemniej jednak wśród osób bezrobotnych sukcesywnie wzrasta odsetek osób z wykształceniem średnim i wyższym.

Tabela 7. Bezrobotni według poziomu wykształcenia w latach 2005–2008.
Stan w końcu roku

Wykształcenie	Bezrobotni							
	2005		2006		2007		2008	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	6 629	3,5	6 188	3,9	5 372	4,4	6 013	5,5
Policealne i średnie zawodowe	34 033	18,1	29 691	18,5	23 517	19,1	21 270	19,3
Średnim ogólnokształcące	13 024	6,9	12 056	7,5	9 978	8,1	10 362	9,4
Zasadnicze zawodowe	66 449	35,3	53 380	33,3	39 674	32,2	34 299	31,1
Gimnazjalne i poniżej	67 886	36,1	58 746	36,7	44 702	36,3	38 312	34,7
Ogółem	188 021	100,0	160 061	100,0	123 243	100,0	110 256	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika 1 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy, załącznik do Sprawozdania MPiPS – 01 o rynku pracy.

Na przestrzeni czterech lat najwyraźniej wzrósł udział bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 2,5 pkt. proc.). Zmniejszył się natomiast udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 4,2 pkt. proc.). Zmiany w strukturze bezrobotnych według wykształcenia mogą być wynikiem wybierania przez absolwentów gimnazjów nauki w liceach ogólnokształcących i profilo-

¹⁰ Dane wprowadzone do aplikacji Monitoring zawodów w systemie Syriusz na podstawie danych GUS odnośnie szkół wyższych i danych z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) odnośnie szkół ponadgimnazjalnych z wyłączeniem szkół dla dorosłych i szkół wyższych. Dane dotyczące absolwentów nie obejmują absolwentów szkół dla dorosłych, co powoduje, iż niedoszacowana jest głównie liczba absolwentów szkół policealnych, które w większości są szkołami dla dorosłych. W 2007 r. na terenie województwa funkcjonowało ok. 1.100 szkół ponadgimnazjalnych (w tym ok. 460 placówek stanowiły szkoły dla dorosłych).

wanych jak i zgłaszanego przez pracodawców popytu na pracę. Pracodawcy chętniej zatrudniają osoby posiadające konkretny zawód. Zgodnie z wynikami badań sondażowych pracodawców jako absolwenci najchętniej zatrudniane były osoby z wykształceniem wyższym (33,3% zatrudnionych absolwentów stanowiły osoby z tym wykształceniem). Chętnie zatrudniani byli także absolwenci szkół: zawodowych (27,5%) oraz policealnych i średnich zawodowych (25,9%). Tylko 11,6% zatrudnionych absolwentów stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Pracodawcy, którzy zatrudniali absolwentów najwyżej oceniali ich gotowość do podnoszenia własnych kwalifikacji zawodowych oraz obowiązkowość. Najniżej ocenione zostały takie umiejętności jak samodzielność oraz radzenie sobie z sytuacjami stresowymi¹¹.

Pełne wersje raportów z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie kujawsko – pomorskim oraz badań sondażowych pracodawców dostępne są na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu – www.wup.torun.pl.

¹¹ Źródło: badania własne „Sondaż wśród pracodawców województwa kujawsko – pomorskiego” w 2009 r. sondażowe

Broszura została przygotowana w ramach projektu
„Monitoring regionalnego rynku pracy” współfinansowanego przez
Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
87–100 Toruń, ul. Szosa Chełmińska 30/32
tel. 056 622 86 00, fax. 056 622 74 85
www.wup.torun.pl
e-mail: wup@wup.torun.pl
analizy@wup.torun.pl